

Newsletter analityczny nr 13 (7-20.10.2014)

Program „Bezpieczeństwo Energetyczne i Polityka Klimatyczna” Ośrodka Analiz Politologicznych Uniwersytetu Warszawskiego

Najważniejsze wydarzenia dotyczące bezpieczeństwa energetycznego i klimatu 7-20 października 2014 r.

W minionych dwóch tygodniach uwaga mediów skupiała się na komentarzach przed szczytem Rady Europejskiej 23-24 października oraz na obawach o zapewnienie ciągłości dostaw surowców energetycznych do Unii Europejskiej.

Komentarz:

Od dwóch tygodni uwaga opinii publicznej koncentrowana jest wokół zaplanowanego na 23-24 października szczytu Rady Europejskiej, na którym mają być negocjowane kwestie pakietu klimatyczno-energetycznego. Na jego temat, w mediach wypowiadają się zarówno przedstawiciele rządu, politycy koalicji i opozycji oraz eksperci. W ich stwierdzeniach dominuje retoryka konfrontacji. Polscy politycy nie wskazują jasno, które elementy przyszłego porozumienia im odpowiadają, a jakie ich nie zadawalają, jednocześnie wskazując na konieczność dalszych negocjacji. Ukrywanie przed opinią publiczną stanowiska negocjacyjnego powoduje, że nie będzie ona w stanie ocenić stanowiska Polski i ewentualnych efektów rozmów. W rezultacie po zakończeniu szczytu nie będzie można stwierdzić, czy strona polska uzyskała zakładane cele negocjacyjne. W debacie brak jest również danych pokazujących efekty proponowanych zmian dla obywateli. Jeśli przykładowo zostanie przyjęty cel udziału odnawialnej energii na poziomie 30% w bilansie energetycznym, to jak przełoży się to na liczbę powstających dzięki temu instalacji, z których dochody będą płynąć do obywateli oraz ile to będzie kosztować? Brak jest również odniesień do kosztów i korzyści dla bezpieczeństwa energetycznego oraz ekonomicznego Polski, wynikających z przyjęcia tych rozwiązań. Te i inne kwestie powinny być przedmiotem debaty publicznej jeszcze przed szczytem ponieważ ich znaczenie jest fundamentalne dla przyszłości kraju. Być może debata taka prowadziła do zawarcia konsensusu politycznego, bez którego te

zagadnienia będą przedmiotem bieżącej polityki, emocjonalnych wypowiedzi, a nie konkretnych długofalowych rozwiązań.

Obecnie jedynym, publicznie dostępnym wyznacznikiem stanowiska Polski jest to, że porozumienie nie może doprowadzić do wzrostu cen energii. Taka retoryka odwraca uwagę od pozostałych czynników, powodujących wzrost cen energii w Polsce i wpływu tego zjawiska na naszą makroekonomię. Ceny energii w Polsce wynikają bowiem z wielu zmiennych, między innymi z kształtowania się cen surowców energetycznych na świecie, tj. ropy naftowej i gazu, na które ani obecny ani kolejne rządy nie mają żadnego wpływu. Po drugie, na ceny energii wpływają inwestycje konieczne zarówno w sferze wytwarzania energii i jej przesyłu. Ich skala jest potężna ponieważ przez wiele lat ta sfera była zaniedbywana. Ponadto, należy zwrócić uwagę, że obecnie firmy energetyczne i obywatele nie są w stanie zdefiniować modelu polskiej energetyki za 30 lat, a tyle wynosi żywotność instalacji solarnych i zwrotność dużych inwestycji energetycznych. Nakłady inwestycyjne będą więc *de facto* finansowane przez końcowych odbiorców energii, czego efektem musi być wzrost cen. Po trzecie, na poziom cen wpływa trwale nierentowne górnictwo, które wymaga restrukturyzacji, której koszty w efekcie zostaną przeniesione również na odbiorców energii.

Tak więc jest bardzo prawdopodobne, iż mimo polskiego weta wobec postanowień unijnego pakietu klimatycznego, ceny energii wzrosną. Obecna narracja jest wygodna dla polityków. Pokazuje bowiem ich przywództwo i determinację, *de facto* jednak jest to objaw słabości, braku rozwiązań i chęci dyskusji niemerytorycznej, ale opartej na emocjach, które nie służą budowie konsensusu. Bez osiągnięcia kompromisu politycznego w Polsce nie ma mowy o wprowadzeniu zmian gwarantujących włączenie polskiej gospodarki w proces dążenia ku niskoemisyjności. Odwlekanie decyzji i zmian w tym zakresie powoduje, iż tracimy szansę rozwoju gospodarczego oraz będziemy ponosić konsekwencje polityczne i ekonomiczne tego zaniechania. Nie można także zapominać, że jednym z efektów polityki klimatyczno-energetycznej ma być ograniczanie znaczenia Rosji w Europie i siły gospodarczej tego kraju poprzez zmniejszenie popytu na surowce energetyczne. Ta kwestia w obecnej sytuacji międzynarodowej jest bowiem kluczowa dla bezpieczeństwa Polski.

Inne istotne wydarzenia dotyczące bezpieczeństwa energetycznego 6-20 października 2014r.

Europa i świat:

8.10 – Alenka Bratusek, kandydatka na wiceprzewodniczącą Komisji Europejskiej do spraw Unii Energetycznej, nie zyskała poparcia posłów Komisji Ochrony Środowiska, Zdrowia Publicznego i Bezpieczeństwa Żywności (ENVI) oraz Komisji Przemysłu, Badań Naukowych i Energii (ITRE), co może uniemożliwić jej objęcie tego stanowiska.

8.10 – Arsenij Jaceniuk, premier Ukrainy, oświadczył, że aby zapewnić prawidłowe funkcjonowanie kraju w okresie zimowym, konieczne nabycie jest jeszcze około 5 mld³ gazu.

8.10 – Rosneft zaoferował indyjskiej firmie Oil and Natural Gas Corp (ONGC) udziały w położonych na wschodniej Syberii dwóch złożach ropy.

8.10 – Gazprom jesienią przejmie kontrolę nad zbiornikiem gazu w niemieckim mieście Rehden, który jest największym tego typu obiektem w Europie.

9.10 – Traian Basescu, prezydent Rumunii, zapowiedział, że jeżeli Rosneft nie wznowi produkcji paliw w swojej rafinerii, rząd może podjąć decyzję o nacjonalizacji rosyjskiej spółki.

10.10 – Jurij Prodan, ukraiński minister energetyki, poinformował o wstrzymaniu przez ten kraj eksportu energii elektrycznej na Białoruś.

10.10 – Andrij Kobołow, dyrektor Naftogazu, zaapelował do europejskich przywódców o interwencję w sprawie ograniczenia dostaw gazu od Gazpromu na Słowację, które spowodowało problemy ze świadczeniem rewersowych.

13.10 – Firma YPF zdementowała informacje ministerstwa finansów Argentyny o podpisaniu przez nią wartej 1 mld USD umowy z rosyjskim Gazpromem na wydobycie węglowodorów.

13.10 – Rząd Wielkiej Brytanii potwierdził, że w kwietniu 2015 r. wycofa wsparcie w postaci zielonych certyfikatów dla nowych farm fotowoltaicznych o mocy powyżej 5 MW.

15.10 – spotkanie negocjatorów z 28 państw członkowskich zbliżyło UE do osiągnięcia kompromisu podczas szczytu klimatycznego.

15.10 – Vattenfall zażądał od Niemiec 4,7 mld EUR rekompensaty za zamknięcie elektrowni jądrowej.

16.10 – W 2014 roku Chiny są niekwestionowanym liderem pod względem wartości inwestycji w odnawialne źródła energii. W III kwartale w Chinach w OZE zainwestowano 19,9 mld USD.

16.10 – Brookings Institution opublikował raport, z którego wynika, że dopiero po 2030 roku zmniejszy się zależność Europy od rosyjskiego gazu.

Polska:

7.10 – Raport „W kierunku niskoemisyjnej transformacji rynku pracy” opublikowany przez Warszawski Instytut Studiów Ekonomicznych (WISE) oraz Instytut na rzecz Ekorozwoju (InE), przedstawił sytuację na rynku pracy po ograniczeniu udziału paliw kopalnych w gospodarce.

7.10 – Marcin Korolec, pełnomocnik rządu ds. polityki klimatycznej, przyznał w wywiadzie dla PAP, że Polska nie jest gotowa by podejmować kolejne wyzwania związane z redukcją emisji CO₂.

7.10 – Dr Leokadia Róg, kierowniczka Zakładu Oceny Jakości Paliw Stałych w Głównym Instytucie Górnictwa w Katowicach, oceniła, że polskie złoża węgla są podobnej jakości co złoża wydobywane na Wschodzie, co stanowi problem przy zapowiadanych przez premier Ewę Kopacz stworzeniu kryteriów ograniczających dostęp surowców importowanych z konkurencyjnych rynków.

8.10 – Przyjęto nowelizację ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw wprowadzającą normy jakościowe dla węgla.

9.10 – Rafał Trzaskowski, sekretarz stanu ds. europejskich, stwierdził, że podczas najbliższego posiedzenia Rady Europejskiej, na której ma m.in. zapadnąć decyzja o nowym celu redukcji emisji CO₂, „Polska nie zgodzi się na nowe obciążenia”.

9.10 – Krzysztof Zamasz, prezes koncernu ENEA podczas TOE Targów Energii stwierdził – „Mam nadzieję, że nikt nas w Polsce nie uszczęśliwi fotowoltaiką, gdyż nie potrzebujemy jej w systemie wsparcia, bo to kosztuje”.

9.10 – Wniosek SLD i Twojego Ruchu o powołanie komisji śledczej ws. przyczyn opóźnień w budowie terminalu LNG w Świnoujściu, pomimo negatywnej opinii Biura Analiz Sejmowych, został skierowany przez Komisję ustawodawczą do dalszych prac.

10.10 – Andrzej Czerwiński, przewodniczący sejmowej podkomisji ds. projektu ustawy o OZE, poinformował, że jeszcze w październiku ma się odbyć 4 lub 5 spotkań podkomisji, tak by w listopadzie zostało przedstawione sprawozdanie do Marszałka Sejmu.

10.10 – Ministerstwo Gospodarki poinformowało, że podczas wstępnych konsultacji dokumentu „Polska polityka energetyczna 2050” zostało zgłoszonych ponad 200 sugestii i opinii.

10.10 – Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo i Operator Gazociągów Przesyłowych Gaz-System poinformowały, że w pierwszych dniach października Gazprom nadal nie zwiększył ilości dostarczanych przez siebie surowców.

10.10 – W ocenie Macieja Grabowskiego, ministra środowiska, „osiągnięcie kompromisu na październikowym szczycie UE dot. nowej polityki klimatycznej Wspólnoty jest możliwe”.

11.10 – Mieszkańcy gminy Mielno przegrali w warszawskim sądzie administracyjnym sprawę o wykreślenie miejscowości Gąski z planów budowy elektrowni jądrowej.

13.10 – Włodzimierz Karpiński, minister skarbu państwa, przyznał podczas XI Kongresu Nowego Przemysłu wyraził nadzieję, że na gruncie Unii Europejskiej uda się zbalansować politykę klimatyczną z polityką przemysłową oraz podnieść efektywność gospodarki poprzez wprowadzenie nowych technologii.

14.10 – Rafał Trzaskowski, sekretarz stanu ds. europejskich, przyznał, że premier Ewa Kopacz pracuje nad wariantem propozycji kompromisu w kwestii unijnego pakietu klimatyczno-energetycznego.

14.10 – Bronisław Komorowski, ocenił, że premier Ewa Kopacz ma duże szanse w walce o polskie interesy na europejskim szczycie klimatycznym.

14.10 – Grzegorz Schetyna, minister spraw zagranicznych, przyznał, że podczas szczytu klimatycznego Polska będzie dążyć do osiągnięcia kompromisu. Wyraził również przekonanie, że negocjacje przyniosą oczekiwany skutek i polski rząd nie będzie musiał skorzystać z prawa weta.

14.10 – Prezydent Bronisław Komorowski podpisał ustawę, wprowadzającą normy jakościowe dla węgla.

15.10 – Minister Skarbu Państwa podpisał z Grupą Lotos umowę w sprawie udzielenia wsparcia w celu finansowania budowy instalacji opóźnionego koksowania oraz instalacji

towarzyszących (tzw. Projekt EFRA). W ramach umowy Skarb Państwa obejmie pochodzące z nowej emisji akcje Grupy o wartości 530 mln PLN.

15.10 – Maciej Grabowski, minister środowiska, przyznał, że w 2014 roku Polska sprzedała znacznie mniej uprawnień do emisji CO₂ niż zakładano. Zamiast planowanego 1 miliarda PLN uzyskano 320 mln PLN.

15.10 – Premier Ewa Kopacz odbyła telefoniczną rozmowę z Ban Ki-Moonem, sekretarzem generalnym ONZ, która dotyczyła negocjacji pakietu klimatycznego UE oraz zobowiązań redukcji emisji gazów cieplarnianych.

16.10 – Janusz Piechociński, minister gospodarki, stwierdził, że w przypadku podtrzymania przez Komisję Europejską propozycji w zakresie 40-proc. redukcji emisji CO₂ do 2030 r., Polska będzie musiała ją zawetować.

17.10 – Premier Ewa Kopacz, obecna na szczycie Azja-Europa (ASEM) w Mediolanie, przyznała, że podczas rozmów na temat pakietu klimatycznego zauważalna była rozbieżność interesów.

17.10 – Dr Dominik Smrygała, ekspert Collegium Civitas ocenił, że brak ogólnej wiedzy na temat energetyki pozwala na manipulacje poglądami Polaków. „Nawet wśród tych, którzy się zajmują tą problematyką, są tacy, którzy mają na jej temat bardzo wycinkową wiedzę” – przyznał.

17.10 – Premier Ewa Kopacz podczas szczytu w Mediolanie spotkała się z premierem Wielkiej Brytanii, Davidem Cameronem. Rozmowa koncentrowała się przede wszystkim wokół zbliżającego się szczytu UE oraz napiętej sytuacji na Ukrainie.

19.10 – Według Warszawskiego Instytutu Studiów Ekonomicznych realizacja postulatów UE ws. zwiększenia efektywności energetycznej do 2020 przyniesie polskiej gospodarce zmniejszenie zużycia importowanych surowców energetycznych oraz spadek cen energii.

19.10 – Premier Ewa Kopacz stwierdziła, że celem Polski na szczycie energetycznym jest zachowanie dotychczasowej ilości emisji CO₂ oraz możliwości ich nieodpłatnego przekazywania przez rząd firmom energetycznym.

20.10 – Szefowie NSZZ „Solidarność” i Forum Związków Zawodowych zapowiedzieli, że będą głosować przeciw wspólnej uchwale Europejskiej Konfederacji Związków Zawodowych, popierającej wyższe cele redukcji emisji CO₂.

20.10 – Z przedstawionej przez Polskie Stowarzyszenie Energetyki Wiatrowej analizy wynika, że 30 proc. udział OZE na poziomie całej Unii Europejskiej jest sposobem na osiągnięcie kompromisu pomiędzy celami dotyczącymi ochrony klimatu, koniecznością zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego i zachowania cen energii elektrycznej na akceptowalnym poziomie.

dr Krzysztof M. Książkowski – Szef Programu „Bezpieczeństwo energetyczne i polityka klimatyczna” OAP UW, adiunkt w Instytucie Stosunków Międzynarodowych UW, autor książek „Ekonomiczne zagrożenia bezpieczeństwa państw” (2004), „Bezpieczeństwo ekonomiczne” (2011), redaktor naukowy publikacji „Bezpieczeństwo ekonomiczne w perspektywie politologicznej” (2012) i „Odnawialne źródła energii w Polsce. Wybrane problemy bezpieczeństwa, polityki i administracji” (2013), współautor podręcznika „Ekonomika bezpieczeństwa państwa w zarysie” (2014), autor wielu artykułów poświęconych zagadnieniu bezpieczeństwa i klimatu.